Bank of Mongolia

МОНГОЛ УЛСАД ЗЭЭЛЖИХ ЗЭРЭГЛЭЛИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБООТОЙ БОДЛОГЫН ЧИГЛЭЛ

МОНГОЛБАНКНЫ ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН ГАЗАР

Агуулга

ЗЭРЭГЛЭЛ ТОГТООХ БАЙГУУЛЛАГЫН ШААРДЛАГА	2
Одоо мөрдөгдөж буй зохицуулалтууд	6
СЗХ-ноос гаргасан журмын талаар	9
Монголбанкнаас цаашид төлөвлөсөн ажлууд	11
Шийдвэрлэх шаардлагатай асуудлууд	13

ЗЭРЭГЛЭЛ ТОГТООХ БАЙГУУЛЛАГАТАЙ БАЙХ ШААРДЛАГА

- **Зээлжих зэрэглэл тогтоох шаардлага**.
  - Банкуудыг эрсдэлийн үнэлгээг оновчтой, түргэн хугацаанд хийх боломжоор хангах.
  - Банкууд дахь өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээний үзүүлэлтүүдийг бодитоор тооцох
  - Банкууд дахь активын эрсдэлийн жинг, Зэрэглэл тогтоох байгууллагаас өгсөн активын зэрэглэлээс хамааруулж оновчтойгоор тогтоох
  - Санхүүгийн байгууллагуудын эрсдэлийн үнэлгээний өртөг, зардлыг бууруулах
  - Олон улсын Базел стандартын дагуу зээлийн эрсдэлийн стандарт аргачлалыг бүрэн хэмжээгээр ашиглах
  - Банкуудын өөрийн хөрөнгийн хүрэлцээ болон активын эрсдэлийн үзүүлэлтүүдийг илүү бодитоор харьцуулах боломжтой болно.

БАЗЕЛ СТАНДАРТААС ЗЭРЭГЛЭЛ ТОГТООХ БАЙГУУЛЛАГАД ТАВЬЖ БУЙ ШААРДЛАГА

- **Бодит байдалд нийцсэн**: Системийн аргачлал, түүхэн баримтад үндэслэн үнэлгээг баталгаажуулах, статистикийн буцаан шалгалт хийх чадвартай, 1-ээс дээш жилийн мэдээг хуримтлуулсан байх.
- **Хараат бус байдал**: Зэрэглэл өгөхөд улс төр болон эдийн засгийн нөлөөнд автахгүй байх.
- **Олон улсад хүртээмжтэй, тунгалаг байх**: Үнэлгээний үр дүн бусад этгээдүүдэд хүртээмжтэй байна.
- **Нээлттэй байх**: үнэлгээний аргачлал, төлбөр хойшлолт, хугацаа, зэрэглэлийн ангилалын утга, алдагдлын тоо мэдээ зэргийг оновчтой тодорхойлох.
- **Хангалттай нөөцтэй байх**: Нөөцийг ашиглан чанартай үнэлгээ хийх
- **Найдвартай байдал** : Гуравдагч этгээд буюу ЗТБ-ийн хийсэн үнэлгээнд тулгуурлах.

Монголбанкнаас мөрдөж буй хууль эрх зүйн актууд

- **ЗЭЭЛИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬ –** 2011.10.20-ны өдөр

  - **<u>4.1.5.</u>** “**Зээлийн мэдээллийн үйлчилгээ үзүүлэх этгээд**”: Монголбанкнаас зээлийн мэдээллийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан ашгийн төлөө хуулийн этгээд.

  - **<u>14.1.2.</u> Эрхлэх үйл ажиллагаа:**
    - **ЗМС-д цугларсан зээлийн мэдээллийг боловсруулах**
    - Зээлийн лавлагаа
    - **Бусад бүтээгдэхүүн болгож борлуулах**

- **ЗЭЭЛИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ ҮЗҮҮЛЭХ ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ЖУРАМ –** 2012.12.14-ний өдөр

    - Тавигдах шаардлага, бүрдүүлэх баримт материалууд
    - Зөвшөөрөл олгох, татгалзах
    - Үйл ажиллагаанд тавих шаардлага, хяналт шалгалт
    - Зөвшөөрөл түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох

Хуудасны ерөнхий загвар

Агуулга

ЗЭРЭГЛЭЛ ТОГТООХ БАЙГУУЛЛАГЫН ШААРДЛАГА	2
Одоо мөрдөгдөж буй зохицуулалтууд	6
СЗХ-ноос гаргасан журмын талаар	9
Монголбанкнаас цаашид төлөвлөсөн ажлууд	11
Шийдвэрлэх шаардлагатай асуудлууд	13

ОДОО МӨРДӨГДӨЖ БУЙ ЗОХИЦУУЛАЛТУУД

❑ “**Банкны үйл ажиллагааны зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлтүүдийг тогтоох, түүнд хяналт тавих журам**”:

- Олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн зэрэглэл тогтоосон рейтингийг ашиглан **гадаадын банкнаас** авах авлагын эрсдэлийн жинг харгалзуулж тогтооно.
- Рейтинггүй гадаадын банкны авлагыг энгийн зээлтэй адил 100%-аар жигнэж байна.
- **Бусад дотоодын активт** Монголбанкнаас шууд эрсдэлийн жин тогтоож байна.

Стандарт энд Пурс	**AAA / AA-**	**A+ / A-**	**BBB+ / BBB-**	**BB+ / B-**	**B- бага**	**Рейтинггүй банк**
Фич						
Мууди	Aaa/Aa 3	A1/A3	Baa1/Baa3	Ba1/B3	B- бага	
Урт хугацаат авлага (3 сараас дээш)	20%	50%	50%	100%	150%	100%
Богино хугацаат авлага (3 сараас доош)	20%	20%	20%	50%	150%	100%

ОДОО МӨРДӨГДӨЖ БУЙ ЗОХИЦУУЛАЛТУУД

- **Дотоодын банкны активуудад оноож буй эрсдэлийн жинтэй холбоотой хүндрэлүүд:**
  - Төлбөрийн чадварын хувьд ялгаатай зээлдэгчдийн зээл, активыг ижил дүнгээр үнэлэх
    - Муу зээлдэгч → Эрсдэлийг дутуу тооцох → **ӨХЗХарьцааг ДУТУУ үнэлэх** (байвал зохих хэмжээнээс бууруулсан)
    - Сайн зээлдэгч → Эрсдэлийг хэтрүүлж тооцох → **ӨХЗХарьцааг ИЛҮҮ үнэлэх** (байвал зохих хэмжээнээс илүү тогтоох)

Агуулга

ЗЭРЭГЛЭЛ ТОГТООХ БАЙГУУЛЛАГЫН ШААРДЛАГА	2
Одоо мөрдөгдөж буй зохицуулалтууд	6
СЗХ-ноос гаргасан журмын талаар	9
Монголбанкнаас цаашид төлөвлөсөн ажлууд	11
Шийдвэрлэх шаардлагатай асуудлууд	13

Зэрэглэл тогтоох байгууллагын талаар мөрдөгдөж буй актууд

МОНГОЛБАНК

- Зээлийн мэдээллийн тухай хууль
- "Зээлийн мэдээллийн үйлчилгээ үзүүлэх тусгай зөвшөөрлийн журам"
  - **Зээлийн мэдээлэл цуглуулах эрхтэй**
  - **Зээлийн мэдээллийн үйл ажиллагаа, мэдээлэл боловсруулалт, лавлагаа, бусад бүтээгдэхүүн болгож борлуулах**

САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРОО

- "Зэрэглэл тогтоох этгээдэд эрх олгох, үйл ажиллагааг бүртгэх журам"
  - **Зээлийн мэдээлэл цуглуулах эрхгүй (**МОНГОЛБАНКНААС эрх давхар авах**)**
  - **Хуулийн этгээдийн** үйл ажиллагаа, санхүүгийн байдалд үнэлэлт дүгнэлт өгөх эрхтэй

- **СЗХ-ноос гаргасан журамд зөвхөн хуулийн этгээдийн үйл ажиллагаанд зэрэглэл тогтоохоор заасан байгаа нь тэдгээрээс гаргасан үнэт цаас, авлага, зээлүүдэд тусдаа рейтинг тогтоох эрх байгаа эсэх нь тодорхойгүй байна.**

- **Зээлийн мэдээлэл хуримтлуулах эрхгүй байхаар заасан**.

Агуулга

ЗЭРЭГЛЭЛ ТОГТООХ БАЙГУУЛЛАГЫН ШААРДЛАГА	2
Одоо мөрдөгдөж буй зохицуулалтууд	6
СЗХ-ноос гаргасан журмын талаар	9
Монголбанкнаас цаашид төлөвлөсөн ажлууд	11
Шийдвэрлэх шаардлагатай асуудлууд	13

Монголбанкнаас цаашид төлөвлөсөн ажлууд

- **Банкны хяналт шалгалтын дунд хугацаанд** (2014-2020 он хүртэл) **хэрэгжүүлэх стратегийг** баталсан
  - Зэрэглэл тогтоох байгууллагын үйл ажиллагааг Базелийн стандарттай уялдуулах
  - Зээлийн эрсдэлийн стандарт аргачлал бүрэн байдлаар нэвтрүүлэх
- **Статик Пүүл (Static pool)** буюу ижил шинж чанартай тодорхой тооны актив, зээл хөрөнгийн мэдээллийн сан үүсгэх:
  - Зээлийн эрсдэлийн параметрүүд болох LGD, PD –ийг оновчтой үнэлж, эрсдэлийн шинжилгээ, зэрэглэл тогтоох үйл ажиллагаанд ашиглах,
  - Банкуудад уг санг ашиглах боломжоор хангах замаар эрсдэлийн үнэлгээний зардалыг хэмнэх, шаардагдах хугацааг богиносгох
- **Зээлийн мэдээллийн үйлчилгээ үзүүлэх хувийн компаниудад Монголбанкнаас эрх олгох:**
  - Одоогоор Монголбанкинд 2 компаниас зээлийн үйлчилгээ болон бусад үйлчилгээ явуулах тусгай зөвшөөрөл авах хүсэлтээ ирүүлээд байна

ЗЭРЭГЛЭЛ ТОГТООХ БАЙГУУЛЛАГЫН ШААРДЛАГА 2

Одоо мөрдөгдөж буй зохицуулалтууд 6

СЗХ-ноос гаргасан журмын талаар 9

Монголбанкнаас цаашид төлөвлөсөн ажлууд 11

Шийдвэрлэх шаардлагатай асуудлууд 13

ЦААШИД ШИЙДВЭРЛЭХ ШААРДЛАГАТАЙ АРГА ХЭМЖЭЭ

- Зэрэглэл тогтоох эрхтэй байгууллагад үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрөл олгох байгууллагыг тодорхойлох:
    - Монголбанк
    - СЗХ
    - Эсвэл хоёр байгууллага хамтран зөвшөөрөл олгох
- Зээлийн мэдээллийн үйл ажиллагаа явуулах хувийн байгууллагуудад эрх олгож, үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх
- Статик пүүл-д оруулах мэдээллийг банкуудаас гадна бусад санхүүгийн байгууллагуудаас хуримтлуулах ажлыг СЗХ-той хамтран хэрэгжүүлэх боломжтой эсэх

Bank of Mongolia

АНХААРАЛ ТАВЬСАНД БАЯРЛАЛАА